

Nr 1.

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksbanken, jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank, till utskottet avgivna berättelsen om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1951, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1952.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, Fahlander, Mogård, Werner, De Geer och Johannesson;

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin, Gavelin och Edström.

Berättelse till bankoutskottet angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning.

Jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges Riksbank få fullmäktige i riksbanken härmed till bankoutskottet avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1951.

Den svenska utrikeshandeln har under 1951 uppnått sin hittills högsta nivå och isynnerhet har den värdemässiga ökningen varit betydande. Orsakerna till sistnämnda förhållande ha huvudsakligen varit att söka i de kraftiga prisstegringar på framför allt råvaror och halvfabrikat, som ägt rum från tiden för Koreakrigets utbrott och vilka först under den senaste tiden något avmattats. Bidragande har även varit den fortsatta frigörelsen av handeln inom ramen för det europeiska ekonomiska samarbetet samt en liberal licensiering av de varor, vilka icke varit uppförda på den svenska importfrilistan. Främst genom kraftigt ökade priser för exporten av skogsindustriprodukter har bytesförhållandet med utlandet under året avsevärt förbättrats. Detta har varit en i hög grad bidragande orsak till att importöverskottet, vilket för 1950 belöpte sig till 395 miljoner kronor, för perioden januari—november 1951 stannat vid cirka 270 miljoner kronor. Det torde för hela år 1951 approximativt kunna uppskattas till cirka 200 miljoner kronor.

Ökningen i riksbankens behållning av guld och valutor har under 1951 utgjort 1 224 miljoner kronor. Härigenom har för första gången sedan hösten 1946 riksbankens innehav av guld och valutor överstigit 2 miljarder kronor. Affärsbankernas avista nettoskuld visar på basis av tillgängliga uppgifter för tiden januari—november 1951 en ökning från 48 till 258 miljoner kronor, varför netteinflödet av guld och valutor under 1951 kan beräknas ha uppgått till cirka 1 000 miljoner kronor. Denna gynnsamma utveckling av valutabehållningen beror på den förut nämnda förbättringen av bytesförhållandet med utlandet, vilket måste beaktas enär en allvarlig försämring av exportkonjunkturen och prisrelationerna lätt kan inträffa. Av den totala ökningen under 1951 av riksbankens guld- och valutareserv faller 877 miljoner kronor på de s. k. EPU-valutorna. I denna summa inkluderas guld och dollar till ett belopp av 166 miljoner kronor, som erhållits under EPU-överenskommelsen men som i samband med eventuellt uppkommande svenska underskott helt eller delvis skall återbetalas till EPU. Vidare hänför sig 399 miljoner kronor till övriga valutor, d. v. s. andra valutor än dollar och EPU-valutor, i huvudsak fordringar på Argentina och Brasilien. Den egentliga guld- och dollarreserven har däremot under 1951 reducerats med 52 miljoner kronor.

Skillnaden mellan å ena sidan handelsbalansens underskott om cirka 200 miljoner kronor och å andra sidan valutainflödet om cirka 1 000 miljoner kronor bör bland annat ses i samband med ett överskott i bytesbalansen för andra transaktioner med utlandet än varubetalningar. Dessutom synes den tendens till förskotts betalning av och påskyndande av likvider för importen, som kännetecknade utvecklingen under 1950 och som bland annat resulterat i att en del av 1951 års import belastat valutareserven redan under år 1950, icke ha gjort sig märkbar i samma utsträckning under 1951, vilket inneburit en motsvarande förbättring av valutareserven under det gångna året. Även vissa faktorer av spekulativ natur torde ha bidragit till en uppgång av valutareserven.

Av de i bytesbalansen ingående posterna beräknas handelsflottans insegelade nettointäkter under 1951 med omkring 300 miljoner kronor överstiga motsvarande intäkter under närmast föregående år och giva ett överskott om cirka 900 miljoner kronor.

Förändringarna under året i riksbankens behållning av guld och valutor framgå av nedanstående tabell (i miljoner kronor):

	^{31/12} 1950	^{31/3} 1951	^{30/6} 1951	^{30/9} 1951	^{31/12} 1951
Guld	466	588	666	664	690
Dollar	493	443	377	348	217
Guld och dollar under EPU-överenskommel- sen	—	—	—	—	166
EPU-valutor	310	148	94	336	1 021
Övriga valutor	— 115	— 130	5	143	284
Summa guld och valutor	1 154	1 049	1 142	1 491	2 378

Anm.: Under rubriken EPU-valutor inkluderas dels kontoställningen i förhållande till EPU, dels kontoställningen i förhållande till vart och ett av de till EPU-överenskommelsen anslutna länderna.

Beträffande förändringarna i guld- och dollarinnehavet bör beaktas att Sverige den 31 augusti 1951 blev medlem av Internationella valutafonden och Internationella återuppbyggnadsbanken och att riksbanken då inbetalade de belopp, 88 miljoner kronor respektive 10 miljoner kronor, av Sveriges kvot i valutafonden och andel i återuppbyggnadsbankens grundfond, vilka enligt stadgarna för nämnda institutioner skulle erläggas i guld och/eller dollar.

Avräkningarna inom den europeiska betalningsunionen ha resulterat i ett svenskt kumulativt nettoöverskott från och med den 1 juli 1950 till och med den 30 november 1951 — vilken var den sista månad för vilken avräkningarna bokfördes under året — om 631 miljoner kronor. Sverige har till följd härav uppnått tredje överskottstranchen av den Sverige tilldelade

kvoten och såsom förut nämnts erhållit motvärdet av 166 miljoner kronor i guld och dollar. Kontoställningen gentemot unionen utvisade den 31 december 1951 en svensk fordran på 435 miljoner kronor.¹⁾ Skillnaden mellan kontoställningen och det kumulativa nettoöverskottet förklaras av ovan nämnda guldbetalningar, det ingående debetsaldot för 1950/51 (jfr nedan) samt utnyttjade äldre tillgodohavanden.

Under perioden 1/7 1948—31/8 1951 har Sverige tilldelats Marshallhjälp dels i form av ett lån om 20.4 miljoner dollar dels i form av villkorlig hjälp till ett belopp av 98.0 miljoner dollar. Av sistnämnda belopp kvarstod vid ingången av 1951 utnyttjat dels ett belopp om 14.1 miljoner dollar utgörande en del av för budgetåret 1949/50 tilldelad villkorlig hjälp, dels den för budgetåret 1950/51 tilldelade villkorliga hjälpen om 21.2 miljoner dollar, vilken Sverige erhöll i samband med upprättandet av den europeiska betalningsunionen. För detta senare belopp belastades Sverige med ett lika stort ingående debetsaldo i unionen, vilket slutgiltigt bokfördes i samband med avräkningen för juli 1951. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 27 augusti 1951 har Sverige från och med den 1 september 1951 avstått från att utnyttja då kvarstående belopp av Marshallhjälpen, uppgående till cirka 11 miljoner dollar. Beträffande avvecklingen av detta belopp föras för närvarande förhandlingar.

Den sedan hösten 1949 fortgående kreditexpansionen har under året visat tecken att något avtaga. Utlåningen i affärsbankerna, som under tiden januari—april 1951 ökade med 572 miljoner kronor, stagnerade under perioden maj—augusti för att från september åter visa en uppåtgående tendens. Under året steg även inlåningen i affärsbankerna kraftigt, till största delen beroende av inflytande exportlikvider.

För att göra de särskilda kassareservbestämmelserna för bankbolag mera effektiva genomfördes på förslag av fullmäktige och med tillämpning från och med den 1 juni 1951 viss teknisk omläggning av dessa bestämmelser, varigenom affärsbankernas behållning på checkräkning i riksbanken måste omfatta föreskrivna kassareservbelopp under samtliga dagar i månaden mot tidigare endast genomsnittligt för månadens fyra rapportdagar. I allmänhet kunde bankerna såväl före som efter omläggningen utan svårighet uppfylla bestämmelserna.

Den under 1950 träffade överenskommelsen med kreditinstitutet om en frivillig kreditbegränsning har även gällt under året. Svenska bankföreningen har dessutom i cirkulär till sina medlemmar framhållit nödvändigheten av att dessa i högre grad än hittills iakttaga restriktivitet i kreditgivningen. Härvid borde om möjligt undvikas en ökning av den sammanlagda

---

¹⁾ Härri inkluderas ej resultatet av avräkningsoperationerna för december 1951, vilka preliminärt beräknas giva ett överskott om cirka 285 milj. kr.

utlåningen, även om inlåningen genom fortsatt god likviditet på marknaden utvisade en ytterligare stegring.

Inför risken för en förnyad inflationistisk utveckling på världsmarknaderna och i Sverige hemställde fullmäktige i skrivelse till Konungen den 23 augusti 1951 om en komplettering av de traditionella penningpolitiska medlen med en fullmaktslag om räntereglering, avsedd att vid behov användas för att möjliggöra en effektiv inflationsbekämpande penningpolitik utan sådana konsekvenser beträffande ränteutvecklingen, vilka statsmakterna icke äro beredda att godtaga. Fullmäktige hänvisa härutinnan till bankoutskottets utlåtande nr 36/1951. Sedan riksdagen bifallit nämnda utskottsutlåtande har den 7 december 1951 utfärdats lag om räntereglering m. m. (S. F. S. nr 767/1951).

I den proposition (nr 221/1951), varigenom förslaget till lag om räntereglering förelades riksdagen, anförde departementschefen bland annat, att i första hand borde undersökas huruvida möjligheter funnes att uppnå en sådan frivillig överenskommelse med kreditinstituten som tillgodosåge syftet att stabilisera räntenivån vid den av statsmakterna önskade höjden. Överläggningar i angivet syfte pågå mellan riksbanken och kreditinstituten.

En av fullmäktige tillsatt kommitté (1949 års riksbankslagskommitté) för översyn av riksbankslagen överlämnade i januari 1951 till fullmäktige ett utkast till ny riksbankslag. Kommitténs förslag innefattade i huvudsak ändrade grunder för sedelutgivningsrätten och i övrigt en omarbetning av 1934 års riksbankslag, närmast i formellt hänseende. Fullmäktige anslöto sig till kommitténs förslag och hemställde i skrivelse till Konungen den 1 februari 1951, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition underställa riksdagen förslag till ny riksbankslag i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs utkast.

Vederbörande departementschef förklarade (i proposition nr 181/1951) sig icke beredd att taga slutlig ståndpunkt till frågan om hur sedelutgivningsrätten borde regleras på längre sikt utan avsåg att taga spörsmålet under närmare övervägande. I avvaktan härpå föreslogs, att den dittillsvarande provisoriska lagstiftningen om riksbankens sedelutgivning skulle förlängas och att i samband därmed maximigränsen för sedelutgivningen skulle höjas från 3 500 till 4 100 miljoner kronor.

Sedan riksdagen godkänt vad departementschefen sålunda föreslagit, utfärdade Kungl. Maj:t i enlighet härmed den 8 juni 1951 lag (nr 388) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning att tillämpas från och med den 1 juli 1951.

Under sista veckan i juni 1951 steg sedelcirkulationen med 160.1 miljoner kronor mot 113.9 miljoner kronor under motsvarande period 1950. Härigenom kom per den 30 juni 1951 beloppet utelöpande sedlar att med 29.8 miljoner kronor överskrida då gällande gräns för sedelcirkulationen, 3 500

miljoner kronor. Enligt den från den 1 juli 1951 gällande lagen hade denna gräns såsom förut nämnts höjts till 4 100 miljoner kronor.

Även efter den 1 juli fortsatte ökningen av beloppet utelöpande sedlar. Ökningen har under året legat på en nivå som med 200—600 miljoner kronor överstigit sedelomloppet vid motsvarande tidpunkter under närmast föregående år.

Den starka takten i stegringen av sedelomloppet indicerade, att den genom sistnämnda lag fastställda maximigränsen för sedelutgivningen komme att per ultimo december 1951 uppnås eller överskridas. Detta föranledde fullmäktige att i skrivelse den 15 november 1951 till Konungen hemställa om åtgärder för en höjning av maximigränsen för sedelcirkulationen med förslagsvis 300 miljoner kronor. Genom proposition nr 231 föreslog Kungl. Maj:t sådan ändring av lagen för sedelutgivningen att maximigränsen höjdes till 4 400 miljoner kronor. Sedan riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag utfärdades den 14 december 1951 lag i överensstämmelse med riksdagens beslut att tillämpas från och med den 20 december 1951. Vid närmast följande rapportdag — den 22 december 1951 — utgjorde beloppet utelöpande sedlar i runt tal 4 119 miljoner kronor för att därefter till den 31 december 1951 nedgå till 4 090 miljoner kronor.

Frågan om sedelutgivningsreglerna på längre sikt är nu föremål för utredning genom av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga.

Riksbanken strävade under första halvåret 1951 att stabilisera det efter diskontohöjningen per den 1 december 1950 inträdda nya ränteläget. Från omkring mitten av året förekommo tendenser till vissa kurshöjningar för långa guldkantade obligationer.

Kursnivån för långfristiga 10-årsbundna $3\frac{1}{2}$ % statslån har pendlat mellan $99\frac{1}{2}$ och $100\frac{1}{2}$ % med en dragning uppåt under senare delen av året, medan för äldre $3\frac{1}{2}$ % lån med konverteringsrätten inträdande inom de närmaste tre åren noterats köpkurser mellan 97 och 100 %. För statens långa 3 % lån av 1945 och 1946 noterades vid 1951 års ingång köpkursen $92\frac{1}{2}$, motsvarande en effektiv avkastning av cirka 3.35 % per år, medan i december samma lån köpnoterades till $94\frac{3}{4}$, motsvarande en avkastning av cirka 3.25 %.

Riksgäldskontoret har liksom under föregående år i avsikt att begränsa sin upplåning i riksbanken mot skattkamarväxlar sökt att i första hand placera växlarna direkt i marknaden. Diskontot för dylika växlar med 2—5 månaders löptid har under året utgjort 2—2.2 % per år. De betydande säsongmässiga variationer i riksbankens behållning av skattkamarväxlar, som tidigare ägt rum och som sammanhängt med skatteuppbördssystemet, ha under 1951 i huvudsak eliminerats. Riksgäldskontoret har behållit överkotten av influtna skattemedel i stället för att med dessa tillfälligt nedbringa sin växelskuld. Riksbanken har som kompensation för de härav be-

tingade ränteutgifterna medgivit riksgäldskontoret viss räntegottgörelse på dessa å checkräkning i riksbanken inestående överskottsmedel.

Förändringarna under året i riksbankens innehav av svenska värdepapper av olika slag framgå av nedanstående tabell (i miljoner kronor):

	^{31/12} 1950	^{31/12} 1951
Skattkammarväxlar	2 349	1 643
Statsobligationer	627	702
Övriga värdepapper	467	476
Summa	3 443	2 821

Av de enligt lagen den 3 november 1950 (nr 586) angående prisutjämningsavgift å vissa trävaror, pappersmassa av trä samt vissa slag av papp och papper influtna avgifterna disponerades av riksgäldskontoret den 29 september 1951 och den 31 december 1951 för inlösen av statsobligationer och skattkammarväxlar till ett totalt nominellt värde av 540 miljoner kronor.

Nettoresultatet av riksbankens marknadstransaktioner under 1951 har blivit en ökning av likviditeten utanför riksbanken med 768 miljoner kronor. Riksbankens transaktioner och utvecklingen av tillgången på betalningsmedel under 1950 och 1951 framgå av nedanstående tabell (i miljoner kronor):¹⁾

	Jan.-Dec. 1950	Jan.-Dec. 1951
Nettoresultatet av riksbankens samtliga guld- och valutatransaktioner	+ 15	+ 1 284
Nettoförändringar å statliga myndigheters checkräkning i riksbanken (exkl. clearingmedel)	— 77	+ 7
Nettoresultatet av riksbankens köp och försäljning av svenska skattkammarväxlar och obligationer	+ 328	— 622
Rediskonterade växlar	—	—
Lån och krediter till kreditinstitut	+ 24	— 31
Lån och krediter till andra än kreditinstitut med avdrag för insättningar å bunden räkning	— 87	+ 173
Andra transaktioner med marknaden	— 28	— 43
Nettoresultatet av riksbankens transaktioner ..	+ 175	+ 768
Utelöpande sedlar	+ 226	+ 577
Affärsbankernas m. fl. tillgodohavanden å checkräkning hos riksbanken	— 51	+ 191
Summa förändringar av tillgången på betalningsmedel	+ 175	+ 768

¹⁾ + = ökning av likviditeten utanför riksbanken.

— = minskning av likviditeten utanför riksbanken.

Som framgår av tabellen ha förändringarna i tillgången på betalningsmedel helt dominerats av valutatransaktionerna. Den ökning av marknadens likviditet som dessa medfört är den andra sidan av den gynnsamma utveckling, som valutareserven under 1951 genomgått. Likviditetstillskottet genom valutatransaktionerna och lån och krediter till andra än kreditinstitut (vari ingå utbetalning av spärrkontomedel) har icke kunnat neutraliseras genom andra riksbankens transaktioner, trots att värdepappersinnehavet minskat med 622 miljoner kronor. Av det totala tillskottet till betalningsmedlen under 1951 har 577 miljoner kronor tagits i anspråk för ökad kassabehållning å marknaden i samband med det av pris- och lönestegringarna växande behovet av betalningsmedel medan affärsbankerna m. fl. ökat sina nettotillgodoavanden hos riksbanken med 191 miljoner kronor.

I enlighet med beslut av 1950 års riksdag ha börjat återbetalas de avsättningar av aktiebolags vinstmedel å spärrat konto i riksbanken, vilka skulle ske enligt lagen den 23 april 1948 (nr 175). Under januari 1951 återbetalades 89 miljoner kronor, varefter återstående belopp å detta konto per den 31 december 1951 utgjorde 272 miljoner kronor. Härav ha ytterligare cirka 90 miljoner kronor utbetalats i januari 1952.

Vid uppgörandet av riksbankens bokslut för 1951 har guldbehållningen i likhet med föregående år redovisats på tillgångssidan till ett pris av 2 480 kronor per kilogram. Såsom en särskild tillgångspost »Övervärde å guld» upptages skillnaden mellan guldbehållningens dagsvärde och värdet enligt nämnda pris. De utländska valutorna upptagas i princip till en medelkurs mellan de vid årets slut gällande köp- och säljkurserna. Skillnaden mellan det bokförda värdet och värdet efter inköps- resp. försäljningspriser vid handeln med guld och valutor regleras över kursdifferenskontot.

Riksbankens innehav av svenska obligationer har i bokslutet upptagits till samma bokföringskurser som föregående år. Upplupna räntor och diskonton per den 31 december 1951 ha krediterats vinst- och förlustkontot.

Riksbankens nettovinst under år 1951 redovisas med ett belopp av 85 521 617 kronor 06 öre.

Utgående

	1950		1951		
	Kronor		Kronor		Kronor
Tillgångar.					
Guldbehållning	198 360 678	56	334 421 806	75	
Övervärde å guld	267 250 222	37	450 564 612	38	784 986 419 13
	(465 610 900)	93)			
Skiljemynt	11 592 985	54			7 541 327 39
Inhemska bankers checkar, postremissväxlar, m. m.	36 489 559	51			83 070 174 16
Skattkamarväxlar	2 349 200 000	—	1 642 850 000	—	
Statens och hypoteksinrättningsars obligationer	1 094 077 471	25	1 178 619 588	80	2 821 469 588 80
	(3 443 277 471)	25)			
Diskonterade växlar	20 787 532	76	21 274 627	69	
Hypoteks- och kommunlån	156 557 385	—	216 625 727	45	
Kredit i checkräkning	32 075 092	75	8 919 785	47	
Avbetalningslån	62 353 202	63	61 872 446	87	
På indrivning beroende växlar och lån	72 482 83		76 783 67		308 769 371 15
	(271 845 695)	97)			
Utländska statspapper	501 205 383	35	458 671 391	02	
Utrikes växlar	100 119 832	20	51 314 110	67	
Fordringar hos utländsk bank eller bankir, nettobelopp	86 756 490	46	1 083 525 446	70	
Utländska sedlar	2 431 321	99	1 676 176	76	
Övriga utländska tillgångar	108 154 312	94	121 666 855	09	1 716 853 980 24
	(798 667 340)	94)			
Hos riksgäldskontoret inestående pensionsfondsmedel	6 767 843	18			6 767 843 18
Övriga tillgångar	23 346 261	73			21 511 384 68
Sveriges kvot i Internationella valutafonden					517 321 000 —
Sveriges andel i Internationella återuppbyggnadsbankens grundfond, inbetalt belopp					103 464 200 —
Summa	5 057 598 059	05			6 371 755 288 73

balansräkning.

	1950		1951		
	Kronor		Kronor		Kronor
Skulder.					
Utelöpande sedlar	3 512 753	748 —			4 089 703 066 —
Utelöpande postremissväxlar	3 893 396	19			3 021 256 56
Checkräkning (statliga myndigheter)	510 893 313	65	528 157 814	26	
› (bankaktiebolag)	312 244 036	81	521 950 794	07	
› (andra insättare)	43 750 184	79	59 726 461	58	1 109 835 069 91
	(866 887 535)	25)			
Depositions-, kapital- och uppsägningsräk- ning	63 012 654	05	43 648 622	27	
Spärrkontomedel	357 706 301	20	271 753 537	13	315 402 159 40
	(420 718 955)	25)			
Kursdifferenskonto	45 060 007	43			102 450 979 80
Övriga skulder	2 651 040	20			701 723 20
Grundfond	50 000 000	—	50 000 000	—	
Avbetalningslånefond	65 000 000	—	65 000 000	—	
Reservfond	20 000 000	—	20 000 000	—	
Pensionsfonder	6 767 843	18	6 767 843	18	
Balanserade vinstmedel:					
från föregående år	493 129	11	865 533	55	
vinst för året	63 372 404	44	85 521 617	06	228 154 993 79
	(205 633 376)	73)			
Internationella valutafonden					429 375 981 07
Internationella återuppbyggnadsbanken					93 110 059 —
Ansvarsförbindelser kr. 10 044 841:09.					
Därtill kommer den ej inbetalda delen av riksbankens innehav av aktier i Internationella Banken i Basel nom. Schw. Frcs 10 000 000 (4 000 aktier à 2 500:— Schw. Frcs), utgörande 75 % av beloppet eller Schw. Frcs 7 500 000:—.					
Summa	5 057 598 059	05			6 371 755 288 73

	1950		1951	
	Kronor		Kronor	Kronor
Utgifter och förluster.				
Inom linjen förda växlar och lån	—	—	3 345 92	
Räntor å inlåningsräkningar	321 374 76		3 985 354 90	3 988 700 82
	(321 374 76)			
<u>Arvoden till fullmäktige och suppleanter för fullmäktige, m. fl.</u>				
Fullmäktige	55 696 81		56 063 35	
Suppleanter	11 175 44		10 888 48	
Arvoden till styrelseledamöter vid avdelningskontoren och suppleanter för dem	142 452 88		142 116 50	
Arvode till ombudsmannen i Malmö	2 400 —		3 600 —	
	(211 725 13)		212 668 33	
<u>Avlöningar till ordinarie tjänstemän.</u>				
Lön, tjänstemän å ordinarie stat	3 247 682 51		3 170 767 55	
Nettolön, tjänstemän å indragningsstat	16 315 20		16 315 20	
Tilläggsarvoden	3 592 84		3 666 —	
Ställföreträdararvoden	4 800 —		6 600 —	
Kallortstillägg	1 769 63		1 912 83	
Vikariatsersättning	58 373 43		60 070 10	
Felräkningspengar	6 724 09		3 979 85	
Övertidsersättning, m. m.	6 510 14		8 353 —	
	(3 345 767 84)		3 271 664 53	
<u>Avlöningar till övrig icke ordinarie personal.</u>				
Lön	1 209 219 78		1 180 242 27	
Kallortstillägg	1 058 66		860 36	
Vikariatsersättning	33 330 09		35 520 30	
Arvoden och andra ersättningar åt tillfälliga befattningshavare	659 012 43		810 226 98	
Övertidsersättning, m. m.	3 958 45		7 422 28	
	(1 906 579 41)		2 034 272 19	
<u>Arvoden och särskilda ersättningar, m. m.</u>				
Personliga lönetillägg, m. m.	3 676 49		1 116 53	
Gratifikationer och belöningar	2 460 —		2 900 —	
Gottgörelse jämlikt § 18, mom. 1	11 325 98		9 972 10	
Rörligt tillägg	552 746 15		1 473 241 —	
Barnstillägg	8 431 06		7 306 69	
Tillfälligt tillägg	70 191 —		— —	
	(648 830 68)		1 494 536 32	7 013 141 37
<u>Pensioner, m. m.</u>				
Tjänstepensioner	954 512 70		988 984 06	
Familjepensioner	363 379 14		371 310 —	
Diverse pensioner och understöd	17 090 —		14 620 47	
Rörligt tillägg	161 519 42		464 747 89	
Tillfälligt tillägg	24 187 98		— —	
	(1 520 689 24)			1 839 662 42
	(7 954 967 06)		Transport	12 841 504 61

förlusträkning.

	1950		1951	
	Kronor		Kronor	Kronor
Inkomster och vinster.				
Diskonto å växlar	651 820	41	949 020	95
Räntor å hypoteks- och kommunlån	3 027 199	44	6 425 283	07
Räntor å kredit i checkräkning	470 572	34	462 958	40
Räntor å avbetalningslån	2 115 976	13	2 375 657	62
Avgifter för kredit i checkräkning	108 217	49	72 884	82
Inbetalningar å inom linjen förda eller avskrivna lånefordringar	12 768	08	3 083	64
	(6 386 553)	89)		
Remboursprovisioner	676 317	65	975 076	26
Övrig av utrikesrörelsen uppkommen vinst	5 720 489	38	4 882 798	97
	(6 396 807)	03)		
Räntor å svenska statspapper och obligationer	60 926 178	87	85 717 241	51
Ränta å hos riksgäldskontoret inestående pen- sionsfondsmedel	203 035	30	189 499	61
Avgifter för i förvar mottagna depositioner	248 024	78	265 893	05
Ersättning för utländska clearingar	33 333	33	—	—
Provisioner, m. m.	24 190	39	91 383	92
Familjepensionsavgifter	203	97	—	—
Ersättning för förvaltning av statens bosättnings- lånefond	123 150	—	119 840	—
Ersättning för förvaltning av statens egnahems- lånefond m. fl. fonder	312 917	50	295 851	50
Inkomster av fonden för hantverks- och små- industrikredit	1 517	85	2 286	72
Inkomster av fastigheter	299 493	37	316 769	78
Courtage å obligationer	10 894	20	16 093	15
Kassaöverskott	1 268	91	3 627	46
Diverse	19 645	71	28 983	37
	(62 203 854)	18)		
				87 047 470 07
Summa	74 987 215	10		103 194 233 80

Vinst- och

	1950		1951	
	Kronor		Kronor	Kronor
Utgifter och förluster.				
Förvaltningsutgifter, m. m.	(7 954 967 06)	Transport	12 841 504 61	
Rese-, traktaments- och flyttningkostnader . . .	56 386 67	72 698 58		
Uniformsbeklädnad	20 372 71	30 512 16		
Sjukvård och begravningshjälp, m. m.	38 012 58	46 514 79		
Fastighetsunderhåll	119 941 89	403 906 26		
Fastighetsutskylder, renhållning av gator och gårdar	93 883 45	99 996 34		
Värme och belysning	203 253 34	246 681 14		
Hyror för fem kontor	41 709 29	40 693 84		
Inventarier och deras underhåll	91 901 90	200 342 10		
Inventeringar vid avdelningskontoren	16 129 55	18 874 40		
Materialier, tidningar, m. m.	225 915 72	292 311 —		
Annonser och kungörelser	22 629 85	21 081 55		
Post-, assurances-, telegram- och telefonavgifter .	619 482 09	709 758 11		
Kostnader för soliditetsupplysningar	19 692 91	15 981 99		
Transportkostnader	12 534 79	12 349 42		
Bevakning vid huvudkontoret	39 309 95	35 640 35		
Inspektion av avdelningskontoren	2 363 27	4 462 70		
Lönenämnden och delegerade för riksdagens verk	2 121 38	2 352 05		
Övriga förvaltningsutgifter	200 058 33	236 550 04	2 490 706 82	
	(1 825 699 67)			
Frsatta kassaförluster	4 007 78	5 806 32		
Courtage å obligationer	60 114 93	113 921 73		
Diverse	2 839 92	2 718 91	122 446 96	
	(66 962 63)			
Kostnader för sedeltryckeriet	1 200 412 85	1 416 061 94		
Kostnader för pappersbruket	566 768 45	801 896 41	2 217 958 35	
	(1 767 181 30)			
Summa utgifter och förluster	11 614 810 66		17 672 616 74	
Saldo vinst	63 372 404 44		85 521 617 06	
Summa	74 987 215 10		103 194 233 80	

**Vissa inom linjen förda tillgångar och skulder vid 1950 och
1951 års slut.**

	1950		1951	
	Kronor		Kronor	
<i>Tillgångar.</i>				
Riksbankens mynt- och medaljsamling	33 226	22	33 226	22
Taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter vid årens slut enligt nedanstående specifikation	15 151 300	—	15 151 300	—
Aktier i Internationella Banken i Basel	1 800 000	—	1 800 000	—
Vissa utländska obligationer och fordringar	48 000 000	—	49 000 000	—
Summa	64 984 526	22	65 984 526	22
Fastigheten i:				
Stockholm: bankhuset	4 250 000	—	4 250 000	—
sedeltryckeriet	1 200 000	—	1 200 000	—
Göteborg	1 300 000	—	1 300 000	—
Malmö	425 000	—	425 000	—
Falun	200 000	—	200 000	—
Gävle	280 000	—	280 000	—
Halmstad	380 000	—	380 000	—
Härnösand	205 000	—	205 000	—
Jönköping	150 000	—	150 000	—
Karlstad	163 000	—	163 000	—
Kristianstad	230 000	—	230 000	—
Linköping	277 000	—	277 000	—
Luleå	370 000	—	370 000	—
Mariestad	200 000	—	200 000	—
Norrköping	313 000	—	313 000	—
Nyköping	428 600	—	428 600	—
Sundsvall	250 000	—	250 000	—
Uppsala	560 000	—	560 000	—
Visby	200 000	—	200 000	—
Växjö	346 600	—	346 600	—
Örebro	275 000	—	275 000	—
Östersund	200 000	—	200 000	—
Tumba	2 823 100	—	2 823 100	—
Diverse valv	125 000	—	125 000	—
Summa	15 151 300	—	15 151 300	—
<i>Skulder.</i>				
Utelöpande postväxlar	12 277	39	12 277	39
Lånebanksobligationer med 4 % ränta på ränta	548	08	548	08
" " 4 ¹ / ₂ % " " " "	5 527	07	5 527	07
" " 3 % " " " "	588	64	588	64
Förbindelser med 4 % ränta för under åren 1802 och 1803 inlamnat silver (s. k. silversedlar)	924	61	924	61
Realisationsobligationer med 4 % ränta till förfallodagen, utgivna för riksgaldssedlarnas inlösen 1803—1807	417	58	417	58
Summa	20 283	37	20 283	37

Statens bosättningslånefond.

I nedanstående översikt redovisas fördelningen den 31 december 1951 på riksbankens olika kontor av utestående ej avskrivna lån från *bosättningslånefonden*, vilken står under riksbankens förvaltning men ej ingår i riksbankens balansräkning.

	Utestående lån		
	Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	16 653	13 873 134	68
Avdelningskontoret i: Göteborg	4 714	4 040 058	64
Malmö	5 273	4 207 641	14
Falun	1 570	1 240 107	31
Gävle	2 586	2 419 941	—
Halmstad	997	764 893	06
Härnösand	1 219	1 005 857	—
Jönköping	2 004	1 729 317	20
Kalmar	602	521 341	—
Karlskrona	756	665 481	20
Karlstad	1 881	1 432 624	—
Kristianstad	1 102	889 680	—
Linköping	1 417	1 346 773	79
Luleå	1 332	1 086 275	—
Mariestad	1 181	1 083 421	—
Norrköping	887	698 504	40
Nyköping	1 496	1 292 184	—
Sundsvall	1 099	935 769	—
Umeå	936	892 898	—
Uppsala	1 520	1 401 594	—
Visby	213	181 238	—
Vänersborg	911	808 482	—
Västerås	2 009	1 818 594	—
Växjö	576	521 724	—
Örebro	1 877	1 558 088	—
Östersund	750	581 047	—
Summa	55 561	46 996 668	42

Egnahems- m. fl. lån.

Vid utgången av år 1951 utestående lån, som övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördela sig till antal och belopp på de olika kontoren sålunda:

	Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	5 202	62 310 049	54
Avdelningskontoret i: Göteborg	2 457	6 616 823	79
Malmö	839	4 796 112	36
Falun	2 315	7 558 106	22
Gävle	3 613	10 009 885	63
Halmstad	3 047	12 791 473	78
Härnösand	4 281	10 821 055	13
Jönköping	1 271	5 603 717	96
Kalmar	2 149	7 619 726	57
Karlskrona	2 142	8 011 177	88
Karlstad	4 250	13 642 996	60
Kristianstad	4 684	18 470 874	72
Linköping	1 970	7 069 639	47
Luleå	7 280	17 476 470	75
Mariestad	2 251	8 201 672	48
Norrköping	1 042	4 192 816	65
Nyköping	2 415	11 905 055	26
Sundsvall	2 077	5 190 421	86
Umeå	5 713	18 051 177	95
Uppsala	2 841	9 585 026	18
Visby	2 541	7 489 749	44
Vänersborg	4 905	17 211 539	89
Västerås	1 352	5 171 753	36
Växjö	2 400	8 659 786	53
Örebro	1 553	3 416 911	26
Östersund	5 158	14 049 705	28
Summa	79 748	305 923 726	54

De å föregående sida redovisade, vid utgången av år 1951 utestående lån, vilka övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördela sig till antal och belopp på följande olika lånetyper:

	Antal	Belopp Kronor
<i>Utlåning, som handhaves av såväl avdelningskontoren som huvudkontoret:</i>		
Jordbruksegnahemslån, skogslån, äldre tilläggs-lån och förstärkningslån	25 169	134 640 160 93
Bostadsegnahemslån	13 787	58 686 379 74
Uppskovslån	808	190 975 56
Nybyggnadslån	20 097	32 083 767 25
Förbättringslån	5 552	16 295 477 —
1942 års tilläggs-lån	2 750	4 011 537 18
Lån till estlandssvenskar	47	338 762 17
Premielån	4 952	6 130 938 90
Gödselvårdslån	554	287 771 64
Täckdikningslån	3 226	2 623 556 97
Nyodlings- och betesförbättringslån (allmänna fonden) . .	8	3 205 67
Siloanläggningslån	603	350 689 20
Transport	77 553	255 643 222 21
<i>Utlåning, som helt handhaves av huvudkontoret:</i>		
Arrendelån	155	302 646 45
Arbetarsmåbrukslån	1 502	32 789 074 45
Jordbruksegnahemslån m. fl. lån till låneförmedlare . . .	66	1 290 725 44
Bostadsegnahemslån	397	14 835 301 36
Uppskovslån	12	7 135 63
1942—1948 års tilläggs-lån	63	1 055 621 —
Summa	79 748	305 923 726 54

Riksbankens organisationsfråga.

Med skrivelse den 1 februari 1951 underställde fullmäktige bankoutskottets prövning ett förslag till viss omorganisation av ledningen av riksbankens löpande verksamhet (jfr bankoutskottets utlåtande nr 23/1951). Sedan utskottet uttalat, att utskottet för sin del icke hade något att erinra mot den av fullmäktige beslutade omorganisationen, genomfördes densamma med verkan från och med den 1 april 1951.

I sitt utlåtande nr 15 till 1950 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående teckning av aktier i den statliga affärsbanken m. m. uttalade bankoutskottet bland annat, att utskottet då icke vore berett att förorda att riksbankens avdelningskontor skulle överföras till den statliga affärsbanken. Utskottets ståndpunkt innebar dock icke ett definitivt ställningstagande till spörsmålet om riksbankens kontorsnät borde för framtiden bibehållas i nuvarande omfattning och lokalisering utan utskottet förutsatte att bland annat denna fråga liksom frågan om riksbanksarbetets rationalisering och effektivisering skulle bli föremål för utredning.

I anslutning till utskottets ställningstagande uppdrogo fullmäktige — som omnämnts under § 5 i fullmäktiges berättelse till bankoutskottet vid 1951 års riksdag — åt dåvarande vice riksbankschefen Mats Lemne att verkställa översyn av riksbankens verksamhet och för fullmäktige successivt framlägga förslag rörande riksbanksarbetets rationalisering och effektivisering.

Utredningsmannen har i november 1951 för fullmäktige anmält, att han vid de undersökningar som verkställdes i anledning av utredningsuppdraget funnit, att innan utrednings- och rationaliseringsarbetet fortsattes ståndpunkt måste tagas till frågan om avdelningskontoren skola bibehållas eller icke. Förutsättningarna och fornierna för en rationalisering vore nämligen beroende härav. Vid tillkomsten av den statliga affärsbanken hade frågan om avdelningskontorens överförande till affärsbanken förfallit bland annat med hänsyn till de komplicerade kontors- och personalfrågor, som skulle uppkomma vid en dylik överföring. Enligt utredningsmannens uppfattning framstodo dessa frågor som ännu mera svårlösta vid en eventuell sammanslagning nu, sedan affärsbanken en tid varit i verksamhet. Utredningsmannen framhöll vidare, att den nuvarande tidpunkten ur personalsynpunkt förefölle olämplig för en indragning av riksbankens kontor. Under 1950-talet komme ett mycket ringa antal tjänstemän inom riksbanken att avgå

med pension och avgången vore så obetydlig, att den redan i och för sig skapade problem. Under 1960-talet komme avgången av tjänstemän på grund av uppnådd pensionsålder att få en helt annan omfattning och möjligheterna att genomföra en eventuell omorganisation skulle då bli väsentligt större. Med rådande personalförhållanden m. m. skulle det allmänna på kort sikt icke göra några besparingar genom att dra in riksbankens avdelningskontor. I stället finge man räkna med betydande övergångskostnader utan motsvarande nytta för det allmänna.

Under hänvisning till bland annat de ovan anförda skälen ansåg utredningsmannen att det fortsatta utredningsarbetet borde bedrivas med utgångspunkt från att det nuvarande kontorsnätet i huvudsak skulle bibehållas under så lång tidsperiod, att utredningen kunde baseras härpå, eller omkring 10 år.

Fullmäktige — som anslöto sig till utredningsmannens uppfattning — ha därefter beslutat, att den fortsatta utredningen i denna fråga skall bedrivas med utgångspunkt från de av utredningsmannen angivna riktlinjerna och således bland annat under förutsättning av ett i huvudsak oförändrat kontorsnät.

Riksbankens styrelse och vissa förvaltningsåtgärder.

§ 1.

Vid det val, som de av riksdagens kamrar utsedda valmännen förrättade den 26 april 1951, utsågos herrar Bök och Allan Andersson, som då voro i tur att avgå, till fullmäktige för valperioden 1951—1954.

Till suppleanter utsågos samtidigt
för herr Bök herr Ragnar Sundén (omvald);
» » Allan Andersson » Ragnar Persson (omvald).

Fullmäktige utsågo därefter den 4 maj 1951 för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1952 förrättats

till *vice ordförande* och *deputerad*: herr Hall;

till *riksbankschef*: herr Bök;

till suppleant för riksbankschefen att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe (*vice riksbankschef*): herr Mats Lemne.

Den 31 oktober 1951 utsågo kamrarnas valmän till suppleant för herr Gränebo herr Axel Rubbestad efter herr Gunnar Hedlund, som i och med sin utnämning till statsråd den 1 oktober 1951 frånträtt uppdraget. Valet avsåg återstående delen av valperioden 1949—1952.

Genom beslut den 16 november 1951 förordnade Kungl. Maj:t enligt § 72 regeringsformen landshövdingen P. C. Jonsson att för tre år från och med den 3 december 1951 vara fullmäktig i riksbanken (förlängt förordnande).

Sedan herr Bök efter därom gjord anhållan erhållit entledigande från och med den 1 december 1951 från uppdraget att vara fullmäktig i riksbanken utsågo kamrarnas valmän den 28 november 1951 herr Mats Lemne att från och med den 1 december 1951 för återstående delen av valperioden 1951—1954 vara fullmäktig i riksbanken samt herr Ragnar Sundén att vara suppleant för honom.

Fullmäktige utsågo därefter den 29 november 1951 herr Lemne att från och med den 1 december 1951 till dess nytt val av fullmäktige år 1952 försiggått vara riksbankschef.

Vid sammanträde den 20 december 1951 utsågo fullmäktige bankdirektören Lennart Hammarskiöld att från och med den 21 december 1951 till dess att val av fullmäktige år 1952 försiggått vara suppleant för riksbankschefen att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe (*vice riksbankschef*). Vid samma tillfälle förordnades bankokommissarien Åke Lundgren att från och med den 21 december 1951 till och med den 31 december 1952 vara bankdirektör i lönegraden Cp 19.

Med utgången av mars månad 1951 lämnade bankdirektören Gunnar Månsson sin anställning i riksbanken för att övergå till annan tjänst. Den härigenom lediga bankdirektörstjänsten har ej återbesatts.

§ 2.

Till ledamöter av riksbankens industristyrelse utsågo fullmäktige den 4 maj 1951 för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1952 försiggått, herr Hall, ordförande, bankdirektören Hjalmar Ekengren samt överdirektören och chefen för överstyrelsen för yrkesutbildning, civilingenjören Ryno Lundquist, den sistnämnde i egenskap av industrisakkunnig ledamot (samtliga omvalda).

Till suppleanter utsågos samtidigt, för ordföranden herr Kristensson, för Ekengren bankkamreraren Helge Borggren samt för Lundquist chefen för grafiska forskningslaboratoriet, civilingenjören Gösta Carlsson.

§ 3.

Som ledamöter i delegerade för riksdagens verk för år 1952 hava fullmäktige för sin del utsett herrar Allan Andersson och Kristensson med herr Olof Andersson som suppleant.

§ 4.

Riksbanken har handhaft tillämpningen av de mellan Sverige, å ena, samt Argentina, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Danmark, Frankrike, Grekland, Italien, Jugoslavien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Sovjetunionen, Spanien, Storbritannien, Tjeckoslovakien, Turkiet, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern, Uruguay, Österrike samt ockupationsmakten i Japan, å andra sidan, träffade betalningsöverenskommelserna.

§ 5.

I samband med Sveriges inträde i Internationella valutafonden och Internationella återuppbyggnadsbanken har riksbanken på därom av Kungl. Maj:t gjord hemställan tillskjutit Sveriges insatskapital i fonden och ban-

ken. Utöver de inbetalningar i guld och/eller dollar, som redovisats i inledningen av berättelsen, har riksbanken verkställt betalningar av de delar av insatserna som skulle erläggas i svenska kronor. Riksbanken fungerar jämlikt § 2 (a) i artikel XIII i fondens stadga, respektive § 11 (a) i artikel V i bankens stadga som depositionsställe för fondens och bankens genom dessa betalningar uppkomna behållningar i svenska kronor — cirka 429 miljoner kronor, respektive cirka 93 miljoner kronor — samt tjänstgör som förbindelseorgan i enlighet med bestämmelserna i § 1 artikel V i fondens stadga och § 2 i artikel III i bankens stadga (jfr proposition nr 89/1950 och bankoutskottets utlåtande nr 8/1950).

Vidare bör anmärkas, att enligt bankens stadgar intill 80 procent av andelsbeloppet i banken eller högst 80 miljoner dollar (efter nu gällande dollarkurs cirka 414 miljoner kronor), under vissa villkor skall inbetalas vid anfordran.

Kungl. Maj:t har i enlighet med riksdagens beslut lämnat riksbanken garanti för de förluster, som kunna uppkomma för riksbanken i anledning av Sveriges medlemskap i fonden och banken.

§ 6.

Bank for International Settlements i Basel (BIS) har återupptagit utdelning å sina aktier. Per den 1 juli 1951 krediterades riksbanken för utdelning med ett belopp av 71 600 Schwfres.

§ 7.

Enligt lag den 14 december 1951 (SFS 1951:783) om investeringskonto för skog skall i vissa fall idkare av skogsbruk insätta en del av intäktsökningen från skogen å särskilt för honom upplagt spärrat konto i riksbanken (investeringskonto).

Dylika investeringskonton komma att uppläggas vid huvudkontoret och avdelningskontoren.

§ 8.

De räntesatser och lånevillkor i övrigt, som angivits under § 7 i fullmäktiges berättelse till bankoutskottet vid 1951 års riksdag, gälla fortfarande.

§ 9.

Från avbetalningslånefonden, vilken numera uppgår till 65 miljoner kronor, utgjorde utlåningen vid utgången av december 1951 sammanlagt 61 888 805 kronor 45 öre — inklusive på indrivning beroende medel. Däri ingår ett belopp om 11 234 164 kronor 68 öre, vilket utlämnats såsom garantilån enligt kungörelsen den 11 oktober 1946 (nr 676) angående stat-

lig kreditgaranti åt den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen, kungörelsen den 30 april 1948 (nr 210) angående statlig kreditgaranti för lån åt den som genomgått polisskola samt kungörelsen den 16 juni 1950 (nr 469) angående studielån med statlig kreditgaranti. Antalet garantilån utgjorde 1 844 — därav vid huvudkontoret 661 och vid avdelningskontoren 1 183 — vilket innebär en ökning under året med 855. I övrigt har avbetalningslånens antal minskat under året (med 2 390 st.).

Räntan å lån från fonden utgör 4 procent; för garantilån dock endast 3.5 procent.

Rörande lånens fördelning på de olika kontoren hänvisas till å sid. 17 intagna uppgifter.

§ 10.

Spannmålskreditfonden uppgår till 2 500 000 kronor. Riksbanken förvaltar fondens hela belopp.

Räntan å lån från fonden utgör 3.5 procent.

För närvarande finnes icke någon utlåning från fonden.

§ 11.

Från statens bosättningslånefond, till vilken riksdagen hittills såsom kapital anvisat sammanlagt 54 100 100 kronor, varav 50 miljoner kronor överlämnats till riksbanken, utgjorde vid utgången av december 1951 utlåningen 46 996 668 kronor 42 öre, innebärande en ökning sedan årets början av i runt tal 370 000 kronor.

Rörande lånens antal och fördelning hänvisas till sammanställningen å sid. 18. Under året har antalet utestående lån minskat med 1 426 st.

Räntan å lån från fonden utgör under innevarande budgetår oförändrat 4 procent.

Från låneverksamhetens början och till utgången av år 1951 ha utlämnats 146 005 lån till ett belopp av sammanlagt 169 099 189 kronor samt efterskänkts eller avskrivits lån till ett belopp av sammanlagt 988 331 kronor 66 öre, motsvarande cirka 0.5 procent av hittills utlämnade medel.

§ 12.

Vid utgången av december 1951 utgjorde beloppet av utestående skyddsrumslån vid riksbankens samtliga kontor 19 639 kronor 68 öre, därav vid huvudkontoret 6 306 kronor och vid avdelningskontoren 13 333 kronor 68 öre.

Några nya lån ha icke fått utlämnas efter den 30 juni 1946.

§ 13.

Från fonden för hantverks- och småindustrikredit — till vilken 1941 års lagtima riksdag anvisade ett reservationsanslag av 2 miljoner kronor — har ett belopp av 1 miljon kronor överförts till riksbanken. Resten av det ursprungliga reservationsanslaget står icke vidare till förfogande för ändamålet. Hittills hava bildats nio garantiföreningar, vilkas medverkan förutsattes för utlämnande av lån från fonden.

Vid utgången av december 1951 utestodo sammanlagt 60 lån med ett belopp av 480 560 kronor, nämligen

Kontor	Antal lån	Sammanlagd lånesumma kr.
Falun	12	100 300: —
Jönköping	6	14 500: —
Kalmar	10	109 650: —
Norrköping	14	155 830: —
Uppsala	13	84 630: —
Vänersborg	5	15 650: —
Summa	60	480 560: —

Räntan å lån från fonden utgör 4.5 procent.

§ 14.

De enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1948 av riksbanken från egna hushållningssällskapen övertagna lånen fördelade sig per den 31 december 1951 å de olika kontoren på sätt närmare framgår av sammanställningen å sid. 19. Antalet förvaltade lån har under tiden 1 januari—31 december 1951 nedgått från 84 529 till 79 748 och det utestående lånebeloppet har under samma tid minskats från 325 360 032 kronor 90 öre till 305 923 726 kronor 54 öre.

För förvaltningen av lånen har riksbanken för budgetåret 1950/51 uppburet ersättning efter 3 kronor 50 öre per lån med 295 851 kronor 50 öre; för innevarande budgetår har ersättningen ännu icke blivit bestämd.

Av de till riksbankens förvaltning per den 1 juli 1948 överlämnade fondmedlen — vilka ej ingå i riksbankens balansräkning utan redovisas separat — har till statsverket under 1951 återlevererats 37 miljoner kronor, fördelade med 19 400 000 kronor å egnahemslånefonden, 9 miljoner kronor å premielånefonden, 6 750 000 kronor å lånefonden för främjande av bostadsbyggande å landsbygden, 350 000 kronor å gödselvårdslånefonden, 1 350 000 kronor å täckdikningslånefonden och 150 000 kronor å allmänna nyodlingslånefonden.

§ 15.

Riksbankens personal — bortsett från personalen vid sedeltryckeriet och pappersbruket — uppgick vid utgången av år 1951 till följande antal:

<i>ordinarie tjänstemän</i> med		
a)	lönegradsbeteckningen Cp	35
b)	» Cr	4 ¹⁾
c)	» Ca	305
	därav bankpersonal	184
	biträdespersonal	53
	vaktpersonal	68
	<i>extra ordinarie tjänstemän</i>	144 ²⁾
	därav bankpersonal	73
	biträdespersonal	60
	vaktpersonal	11
	<i>aspiranter</i>	25
	därav bankaspiranter	9
	biträdesaspiranter	13
	bankvaktmästareaspiranter	3
	<i>extra tjänstemän</i>	46
	Summa	557

Därtill bör läggas reservpersonal, d. v. s. personal anställd huvudsakligen för sedelräkning under kortare perioder, till ett antal av cirka 250. Av sistnämnda personal tjänstgjorde under år 1951 i medeltal 110 per arbetsdag.

Vid utgången av år 1951 tjänstgjorde sammanlagt 16 ordinarie och extra ordinarie riksbankstjänstemän vid valutakontoret.

§ 16.

Med anledning av den nya kommunindelningen ha fullmäktige med tillämpning från och med den 1 januari 1952 fastställt ny indelning av landet i lånedistrikt för riksbankens utlåningsrörelse.

§ 17.

Genom dom den 31 mars 1951 i mål mellan riksbanken och Svenska handelsbanken angående rekvisition av vissa utländska valutor har Stockholms rådhusrätt lämnat riksbankens talan utan bifall.

Riksbanken har fullföljt målet i hovrätten, vars avgörande ännu icke fallit.

¹⁾ Samtliga tjänstemän inneha tillika lägre tjänst med lönegradsbeteckning Ca, som förts över stat.

²⁾ Därutöver 18 tjänstemän, vilka tillika inneha lägre ordinarie tjänst med lönegradsbeteckning Ca.

§ 18.

Den av riksbanken för förbrukning inom landet under 1951 försålda kvantiteten finguld utgjorde 2 173 kg (1950 2 288 kg) med följande fördelning på de olika grupperna av ändamål:

dentalguld	708 kg
guldsmidsguld	1 313 »
diverse industriella ändamål	23 »
medaljer	129 »

§ 19.

Vid avdelningskontoren har under år 1951 verkställts sådana reparationsarbeten å riksbankens fastigheter, som befunnits nödvändiga för fastigheternas underhåll. Under året har härför tagits i anspråk ett belopp av 267 330 kronor. I nedanstående sammanställning ha upptagits de avdelningskontor, där kostnaden överstigit 5 000 kronor.

Malmö	36 592	Norrköping	5 363
Falun	8 497	Nyköping	13 717
Gävle	6 538	Sundsvall	7 683
Halmstad	13 515	Uppsala	15 303
Jönköping	32 893	Visby	10 360
Karlstad	9 386	Västerås	14 033
Kristianstad	15 454	Örebro	7 030
Linköping	40 116	Östersund	15 729

Vid huvudkontoret ha fastighetsreparationerna under år 1951 dragit en kostnad av cirka 135 000 kronor. Huvuddelen av beloppet har åtgått för anskaffande av nya värmepannor och installation av oljeeldning ävensom för inredande av nya lokaler för ombudsmansexpeditionen och därmed sammanhängande arbeten.

§ 20.

Riksbanken har erhållit byggnads- och igångsättningstillstånd för uppförande vid Tumba bruk av den byggnad för sedelförstörelsekontoret, var till enligt medgivande av 1951 års riksdag av riksbankens medel finge användas förslagsvis 285 000 kronor.

§ 21.

Nya kollektivavtal ha under 1951 slutits med arbetare och förmän vid riksbankens industrier.

Utbyggnaden av holländeriet vid *Tumba bruk*, för vilken 1949 års riksdag bemyndigat fullmäktige att av riksbankens medel taga i anspråk för-

slagsvis 140 000 kronor, har fortskridit så långt att den ena holländaren kunnat tagas i bruk. Arbetet med inrättande av den andra holländaren pågår.

Sedan 1950 års riksdag medgivit att fullmäktige av riksbankens medel finge taga i anspråk förslagsvis 150 000 kronor för utbyggnad av torkpartiet till pappersmaskinen och 1951 års riksdag lämnat medgivande till att för utbyggnad av maskinen med ett långviraparti finge användas förslagsvis 400 000 kronor, ha maskinbeställningar verkställts. Utrustningen för torkpartiet beräknas bliva levererad under kommande sommar och långvirapartiet under sommaren 1953.

Vid bruket har utförts och tagits i bruk en massaupplösningsanläggning, som dragit en kostnad av cirka 36 000 kronor.

»Stora stenhuset» vid bruket har under år 1951 undergått yttre reparationer — delvis de första sedan byggnadens tillkomst — för en kostnad av omkring 30 000 kronor.

Sedeltryckeriets boktrycksrotationsmaskin (lottpress) kommer enligt beslut av fullmäktige att utbyggas med ytterligare två tryckverk samt med nya nummerverk för en kostnad av omkring 50 000 kronor. Dessutom har en enfärgsoffsetmaskin inköpts till en kostnad av omkring 30 000 kronor.

För pappersbruket har beställts en och för sedeltryckeriet tre pappersräkningsmaskiner för en kostnad av tillhoppa omkring 58 000 kronor.

§ 22.

För riktigheten av de å sid. 10—16 lämnade sifferuppgifterna ansvarar bankkamreraren Axel Rosengren och förste kammarskrivaren Folke Öberg, vilka undertecknat, respektive kontrasignerat riksbankens bokslut.

§ 23.

Inspektioner av avdelningskontoren ha verkställts av dåvarande vice riksbankschefen Lemne vid kontoren i Linköping, Västerås och Örebro,
av bankdirektören Ekengren vid kontoren i Härnösand, Nyköping, Visby och Östersund,
av dåvarande bankdirektören Hammarskiöld vid kontoren i Göteborg, Karlstad, Luleå, Mariestad, Sundsvall, Umeå, Vänersborg och Växjö, samt
av bankokommissarien Sven Lönnqvist vid kontoren i Malmö, Falun, Gävle, Halmstad, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Norrköping och Uppsala.

Föreskrivna inventeringar och undersökningar av huvudkontorets kassor och förvaringsrum ha under året ägt rum.

Revision genom därtill utsedda tjänstemän ha under året företagits vid samtliga avdelningskontor.

§ 24.

Berättelser från bankens samtliga avdelningskontor bifogas.

Stockholm den 10 januari 1952.

DAVID HALL.

MATS LEMNE.

C. P. V. GRÄNEBO.

OLOF ANDERSSON.

FILIP KRISTENSSON.

ALF JOHANSSON.

RAGNAR PERSSON.

/ *Sven Lindh.*